

Jongvee in eerste en tweede levensjaar in totaal tweehonderd dagen weiden

Stuur jongvee niet klakkeloos de wei in

MARISKA BLOEMBERG-VAN DER HULST

Jongvee dat wordt geweid, gaat als melkkoe efficiënter om met weidegras. Weidegang is bovendien goed voor de ontwikkeling van pezen, spieren en skelet. Maar maagdarm- en longworm liggen op de loer. ‘Maak dus een goed plan’, zegt dierenarts Gerrit Hegen.

ACHTERGROND

‘Het weiden van jongvee doe je niet zomaar even. Daar bedenkt je een goed plan voor’, begint Gerrit Hegen. Hij was dertig jaar dierenarts bij een praktijk in Drenthe en heeft een eigen bedrijf in Sleen onder de naam De Boerenveearts. Jongvee moet in het eerste en tweede levensjaar in totaal tweehonderd dagen grazen. ‘Je wilt dat koeien gras omzetten in melk, dus moeten ze weten hoe ze grazen’, zegt Hegen. ‘Ze moeten hun tong om het gras slaan en dan met de onder-tanden afbijten. Dat is eerst onwennig.’

De dierenarts kent voorbeelden waarbij het fout liep. Hoogdrachtige vaarzen werden geweid en namen te weinig droge stof op, waardoor er in ernstige mate vetafbraak plaatsvond, voordat het dier had gekalfd. Leververvetting en slepende melkziekte waren het gevolg.

‘Wil je geen steken laten vallen, dan is het goed om kalveren vanaf een leeftijd van vijf maanden de wei in te sturen’, zegt de dierenarts. ‘Ze leren er vreten, drinken en het draad herkennen.’

Melkkoeien die tijdens opfok leerden weiden, nemen in de lactatie meer vers gras op. Uit onderzoek blijkt dat vaarzen meer melk produceerden. Weiden van jongvee wordt ook vanuit dierenwelzijn aangemoedigd. In de voorwaarden van

het keurmerk Beter Leven-zuivel staat dat alle jongvee op het bedrijf minstens honderd dagen de wei in moet in de eerste twee levensjaren.

ONTWIKKELING SKELET

Volgens Hegen wordt het belang van weidegang op een goede ontwikkeling van jongvee vaak onderschat. ‘Als een jong dier in de wei loopt, is dat gunstig voor de ontwikkeling van het skelet, de pezen en spieren. Dit heeft een sterke link met klauw- en beengebreken. Een dier dat op stal staat, beweegt minder en heeft dus een achterstand.’

‘Schaar kalveren in op licht besmette percelen’

Voor de skeletontwikkeling moet de mineralenvoorziening – calcium, fosfor en koper – in orde zijn. Vitamine D is eveneens noodzakelijk, al is daar in de wei geen tekort aan, omdat het door zonlicht wordt aangemaakt. Een steekproefbloedonderzoek in de loop van het weideseizoen helpt om de mineralenvoorziening te monitoren.

Kalveren die vanaf vijf maanden de wei in gaan, krijgen een goede weerstandsopbouw voor maagdarm- en longwormen.

Vanaf een leeftijd van vijf maanden kan jongvee de wei in.

Foto: Twan Wiermans

Wat betreft maagdarmwormen is het advies om de kalveren de eerste zes tot acht weken in te scharen op licht besmette percelen. ‘Dit is in tegenstelling tot het vroegere advies. Toen werd gezegd dat de weides schoon moesten zijn. Maar dat is achterhaald, omdat ze er geen weerstand mee opbouwen.’

Een licht besmet perceel is bijvoorbeeld een weiland waarin koeien het voorgaande jaar zijn geweid. ‘Werk niet met kalverweitjes. Vanwege de hoge infectiedruk is dat uit den boze.’

Na zes tot acht weken is het goed om de dieren via een verzamelmoster van verse mest te controleren op maagdarmwormen. Bij meer dan honderd eieren per gram mest is een behandeling gewenst.

‘Preventieve behandelingen tegen maagdarmwormen zijn niet meer van deze tijd. Je schiet dan met hagel op infecties die er mogelijk niet zijn. Bovendien neemt de kans op resistentieontwikkeling toe en is

het via de mest schadelijk voor het bodemleven.’

Na de eerste periode op licht besmet grasland kan het jongvee worden ingeschaard op etgroen (elke twee weken omweiden). Volgens de dierenarts is het wenselijk om kalveren minimaal twee maanden te weiden. ‘Zet ze voor 1 september weer op stal, anders kan de hoge opname van onbestendig eiwit nadelig werken.’

LONGWORMEN

Dan de longwormen. Op weidende bedrijven zonder longwormhistorie kan de aandoening toch optreden bij jongvee. Hoesten de dieren bij het opjagen, dan is directe behandeling gewenst. ‘Laat de dierenarts door klinisch onderzoek en/of mestonderzoek vaststellen of er inderdaad sprake is van longworm. Bij onmiddellijk behandelen zal er nagenoeg geen longschade zijn.’

Heeft een weidend bedrijf wel een longwormhistorie, dan is het

advies om de dieren die voor het eerst grazen te vaccineren.

Veehouders die bovenstaande richtlijnen succesvol opvolgen, kunnen ervan uitgaan dat hun jongvee in het eerste jaar een goede immuniteit heeft opgebouwd tegen long- en maagdarmwormen.

De doelstelling in het tweede jaar is dat het jongvee goed groeit op het weidegras, bijvoorbeeld door te weiden op etgroen. Afhankelijk van het grasaanbod en de behoefte van het koppel moeten de dieren om de één tot drie weken worden omgeweid.

Een andere optie is het jongvee achter de melkkoeien aan te weiden of om ze uit te scharen op een perceel op afstand. Verder kunnen pinken prima groeien op najaarsgras.

Hegen: ‘Een planmatige organisatie van weidegang van jongvee kan dus een goede groei en skeletontwikkeling geven met een solide immuniteit tegen maagdarm- en longwormen.’

Groei en voederbehoefte jongvee											
Leeftijd (mnd)	gewicht (kg)	Hoogte (cm)	Borst-omvang (cm)	Conditie-score (BCS)	Groei /dag (gram)	VEM behoefte (VEM/d)	Extra VEM weiden 10% (VEM/d)	DVE (g/dag)	VEM/ kg DS	RE/ kg DS	Bestendig deel v/h RE (%)
0	45		80		850						
2	85		95		850	2500	250	195	950	190	55
4	140	104	115	2,5-3	950	3200	320	225	900	185	50
6	195	112	130	2,5-3	950	4200	420	250	850	180	50
8	260	119	140	2,5-3	950	4600	460	270	850	170	45
10	320	125	150	2,5-3	900	5000	500	290	850	160	45
12	370	130	160	2,5-3	850	5500	550	310	850	160	40
14	420	134	170	2,75- 3,25	800	6000	600	330	850	160	35
16	465	137	175	2,75- 3,25	700	6500	650	350	850	150	20
18	505	139,5	180	2,75- 3,25	700	7000	700	375	850	150	20
20	540	142	185	3,5	700	7500	750	435	850	150	20
22	572-602 (incl. kalf)	143,5	190	3,5	500 (excl. kalf)	7750	750	485	850	150	15
24	600-670 (incl. kalf)	145	195	3,5	150 (excl. kalf)	8000	800	485	850	160	15

Bron: Stichting Weidegang, VEERkracht

Jongvee weiden, hoe pak je dat aan?

Het heeft volgens Bert Philipsen, project-leider Wageningen Livestock Research, de voorkeur om kalveren te weiden op de huiskavel. ‘Dan heb je het meeste overzicht en controle. Eerst een paar weken op licht besmet land, daarna kunnen ze naar percelen die verder weg liggen. Drachtige pinken kun je wel van huis weiden, al is dagelijkse controle wenselijk.’ Philipsen raadt aan om kalveren het eerste jaar om te weiden. Ze beschikken dan steeds over een goede kwaliteit gras en dat hebben ze nodig om goed te groeien. Bovendien blijft de infectiedruk ook lager bij omweiden. Vanaf een leeftijd van twaalf maanden is standweiden een prima optie. Het gewenste inschaarmoment bij dieren onder het jaar is 1.500 kilo droge stof. Philipsen: ‘Als ze leren grazen, moeten ze voldoende gras voor de bek hebben.’

In het tweede jaar ligt het inschaarmoment, net als bij melkvee, op 1.700 kilo droge stof. De benodigde perceelgrootte voor bijvoorbeeld dertig kalveren in de leeftijd van ongeveer tien maanden ligt op 1,8 hectare, verdeeld over vier percelen, bij veertien dagen omweiden. Bij standweiden is het advies 4,7 hectare per blok, bij drie tot vier weken standweiden zijn drie blokken nodig. Meer informatie? Zowel Philipsen als de Drentse dierenarts Gerrit Hegen schreef mee aan de onderdelen diergezondheid van de Basisbundel Beweiding. Dit bevat actuele informatie over weidegang voor het groen onderwijs en is uitgegeven door Wageningen Livestock Research. De Basisbundel Beweiding is te vinden op: www.groenkennisnet.nl/nl/groenkennisnet/dossier/Beweiding.htm en klik op +lesmateriaal.